

UTMARKSKOMMUNENES SAMMENSLUTNING

Miljøverndepartementet
Pb. 8013 Dep
0030 OSLO

Oslo, 21. desember 2011

Ansvarlig advokat: Stein Erik Stinessen
Referanse: 118562-56

OPPFØLGING AV ROVVILTFORLIKET

Det vises til brev av 25. august 2011 fra Miljøverndepartementet, sendt til rovviltnemndene, Direktoratet for Naturforvaltning og fylkesmennene, om den videre oppfølging av rovviltforliket av 2011.

Det er viktig at rovviltforliket følges opp på en effektiv måte, og at de konfliktdempende tiltakene som lar seg innføre raskt er i funksjon innen beitesesongen 2012. Forlikspartene understreket ved inngåelse av forliket at konfliktnivået skal reduseres og beitenæring og lokalsamfunn skal få økt forutsigbarhet. Rovviltforliket har derfor skapt forventninger om en mer balansert avveining av det todelte målet om bevaring av både rovviltbestander og utmarksnæring.

Den lokale tilliten til rovviltforvaltningen har vært lav, og en effektiv og snarlig oppfølging av tiltakene som ligger i forliket er en anledning til å bygge opp en større tillit i de berørte lokalsamfunn. Det er da avgjørende at forliket får merkbar virkning det kommende året. Dersom man i stedet erfarer at tiltakene trekker ut i tid, risikerer man i stedet å øke mistilliten til de sentrale rovviltmyndighetene ytterligere.

På denne bakgrunn registrerer USS med en viss bekymring at miljøforvaltningen ser ut til å være på etterskudd med flere av de tiltak som rovviltforliket legger opp til, og hvor det ble varslet oppfølging i løpet av høsten 2011.

1. Nødverge for hund

Rovviltforliket sier at nødvergebestemmelsen skal endres slik at rovvilt kan avlives ved direkte angrep mot hund. Dette krever endring av naturmangfoldlovens nødvergebestemmelse, og Miljøverndepartementet skriver i sitt brev at man tar sikte på å fremme lovforslag i løpet av første halvår 2012 etter en ordinær lovendringsprosess. Det legges til grunn at det gjennomføres ordinær høring. Det er foreløpig ikke fremmet høringsforslag om nødverge, og USS frykter derfor at lovendringen vil trekke ut i tid. USS forventer at saken prioriteres så raskt som mulig på nyåret, og at departementet fremmer lovforslag i vårsesjonen. USS legger til grunn at den nye nødvergebestemmelsen blir vedtatt og trer i kraft i forkant av beitesesongen og jakt sesongen i 2012.

USS vil påpeke at nødverge for hund har vært vurdert over lengre tid (i begge Soria Moria-erklæringene har det vært bestemt at regjeringen skal vurdere dette), og Stortinget har nå bestemt at nødverge for hund ved direkte angrep skal innlemmes i nødvergebestemmelsen. USS kan ikke se noen grunn til at denne lovendringen skal trekke ytterligere ut i tid.

2. Bestandsmål

Det nasjonale bestandsmålet for bjørn skal reduseres fra 15 til 13 ynglinger. Dette krever endring i rovviltforskriften, og Miljøverndepartementet skrev i brevet i august i år at endringsforslaget ville bli sendt på høring høsten 2011. USS registrerer at dette foreløpig ikke er sendt på høring.

I henhold til rovviltforliket skal det også nedsettes et utvalg som skal evaluere ulvesonen, med en målsetning at evalueringen er ferdigstilt innen utgangen av 2012. USS minner om at vi i brev av 16. august i år ba om å få delta i utvalget. I svarbrev til USS av 25. august 2011 skrev departementet at man ville arbeide videre med mandat og sammensetning av et slikt utvalg høsten 2011. USS etterlyser på denne bakgrunn en tilbakemelding om fremdrift i arbeidet med dette evalueringsutvalget.

3. Erstatningsordningene

I brevet om videre oppfølging av rovviltforliket står det at Miljøverndepartementet høsten 2011 vil vurdere anbefalingene fra utvalgene som har evaluert erstatningsordningene for tap av husdyr, med sikte på å følge opp dette på egnet måte overfor Stortinget.

USS er opptatt av at erstatningsordningen må ivareta den lovfestede retten til full erstatning ved tap og skade til rovvilt, og etterspør også her en tilbakemelding om videre fremdrift for dette arbeidet.

4. Saksbehandling ved søknader om felling

Miljøverndepartementet varsler i brevet at det innen beitesesongen for sau 2012 skal gjøres en nærmere vurdering av konkrete tidsfrister for besvarelse på henvendelser og klager knyttet til skadefelling, og at departementet skal komme tilbake til Stortinget med dette.

USS forventer at dette følges opp så snart som mulig, og helst i god tid før beitesesongen. Et sentralt tiltak for å redusere skadepotensialet i kommende beitesesong er hiuttak eller felling på vårsnø for å få bestandene ned på det bestemte nivå før beitedyrene slippes. Et problem de senere årene er at endelig avgjørelse om f eks sporsnøfelling først foreligger langt ut på sommeren.

For øvrig påpekes det i denne forbindelse at bjørnejakt på vårsnø bør gjennomføres kommende vår, da man i høst ikke lyktes med å felle kvoten før bjørnen gikk i hi. USS forventer at forvaltningen følger opp dette for å redusere skadenivået i utsatte områder.

5. Uttak av rovvilt

Rovviltforliket slår fast at det ikke skal være rovdyr som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder og kalvingsområder for tamrein.

Forlikspartenes utvetydige føring på dette punktet er en helt sentral del av forliket, som legger opp til en tydeligere sonering for å sikre forutsigbarhet og gi beitenæringen klar forrang i enkelte områder. Det er nødvendig å være konsekvent på dette punktet dersom en mer balansert rovviltforvaltning skal oppnås, da rovdyr gis prioritet i andre områder.

At det ikke skal være rovdyr med skadepotensial i prioriterte beiteområder og kalvingsområde for tamrein, ble av forlikspartene fremhevet som et viktig tiltak for å sikre beitenæringen. Under Stortingets debatt om rovviltforliket, sa Arbeiderpartiets parlamentariske nestleder Martin Kolberg:

"For oss har det vært viktig å unngå symbolpolitikk, og finne frem til tiltak som reelt bidrar til å redusere tapene i beitenæringen og dempe konfliktnivået. (...) Vi slår tydelig fast at det ikke skal være rovdyr som representerer et skadepotensial i områder som er prioritert til beitebruk."

USS er derfor bekymret for det som fremstår som forbehold fra Miljøverndepartementets side mot en tydelig praktisering av Stortingets klare føring på dette punktet, jf. brevets side 5.

Departementet mener tilstedeværelsen av rovvilt i et område ikke i seg selv er et tilstrekkelig grunnlag for å tillate uttak. USS mener at naturmangfoldlovens § 18 ikke er til hinder for en konsekvent oppfyllelse av Stortingets instruks på dette punkt:

Tilstedeværelse av rovdyr i et beiteområde utgjør i seg selv et skadepotensial som i henhold til forliket skal tas ut, og naturmangfoldloven § 18 gir hjemmel til felling for å avverge en potensiell fare.

I henhold til naturmangfoldlovens § 18 skal ikke vedtak treffes dersom uttaket truer bestandens overlevelse, eller hvis formålet kan nås på annen tilfredsstillende måte. USS vil i den forbindelse understreke at *ingen av de aktuelle rovviltartene er i nærheten av en bestandssituasjon hvor skadefelling truer bestandens overlevelse*, og i praksis er derfor ikke dette vilkåret til hinder for et konsekvent uttak av rovdyr i prioriterte beiteområder. Videre er det Stortingets vurdering at det trengs en mer tydelig sonering, og at uttak av rovdyr derfor er den tilfredsstillende løsningen i prioriterte beiteområder. Stortingets tydelige instruks kan derfor iverksettes i henhold til naturmangfoldloven, og USS ber om at departementet er tydelig på dette.

Dersom departementet mot formodning mener at dagens lovbestemmelse ikke gir hjemmel til å følge opp det som er Stortingets klare føring på dette punktet, må departementet i stedet foreslå å endre bestemmelsen slik at Stortingets politikk blir gjennomført.

6. Omstilling

Det skal vurderes hvordan omstilling kan håndteres, og rapporten fra Landbruks- og matdepartementet om omstilling fra våren 2011 skulle følges opp med en videre prosess høsten 2011.

Det er positivt at departementene nå har satt i gang dette arbeidet, da det er behov for et regelverk som gir klare føringer og kriterier for hvordan omstillingsmidler skal fordeles. USS sendte brev til Miljøverndepartementet 23. mars 2010 hvor vi ba om en redegjørelse om hvordan midler til omstilling er benyttet de senere år, eksempler på omstillingstiltak som har vært støtteberettiget og hvilke kriterier som er førende for vurdering av søknader om omstilling. Vi har ikke registrert å ha fått tilbakemelding på dette, men forventer at det nå gis større klarhet i dette.

Omstilling er ingen enkel løsning, og i Rovviltmeldingen ble det i sin tid påpekt at *"omstilling av individuelle brukere er ofte særlig kostbart, kan medføre skadeforskyvende effekter og bør kun gjennomføres i spesielle tilfeller."*

Erfaringer fra konkrete omstillingsprosesser viser også at det kan være vanskelig å finne annen landbruksproduksjon som passer til gårdens ressursgrunnlag, eventuelt at markedssituasjonen eller føringer i landbrukspolitikken gjør at alternativ produksjon ikke vil være lønnsomt eller ønskelig. Omstilling er med andre ord ingen enkel løsning, verken for de enkelte tilfeller eller som en generell løsning i rovviltutsatte områder.

Med vennlig hilsen

Utmarkskommunenes Sammenslutning

Vigdis Hjulstad Belbo
Leder